

Perspektiver på kartlegging av flerspråklige barn/elever

Det er en del forhold å være spesielt oppmerksom på når en skal observere og kartlegge barn og unge med minoritetsspråklig bakgrunn. En del av dem er flerspråklige og har et annet morsmål enn norsk. Det er derfor viktig å ta hensyn til deres språklige og sosiokulturelle bakgrunn ved observasjon og kartlegging, og når en skal velge kartleggingsverktøy. Om en ikke har kjennskap til hvordan en flerspråklig utvikling kan arte seg, kan en risikere at ulike språklyder i morsmålet og norsk gir mistanke om fonologiske vansker; ulike ortografier kan gi inntrykk av lese- og skrivevansker; forskjellige måter å ordne grammatiske forhold på i morsmålet og norsk gir mistanke om grammatiske problemer og liten bredde i ordforrådet gir mistanke om problemer med å resonnerer. Videre kan man komme til å forklare dysfunksjonelle sosio-emosjonelle reaksjoner med kulturelle forhold utenfor skole og barnehage og ikke søke etter årsaker i institusjonenes egen praksis.

Det er i dag få kartleggingsverktøy som er utarbeidet spesielt med tanke på flerspråklige barn og unge som ikke har norsk som morsmål. Derfor bør verktøyene være fleksible og åpne for andrespråksperspektiver, og gi muligheter til å kartlegge språklig bakgrunn eller en såkalt språkbiografi.

Muligheter og begrensninger

Kartleggingsverktøyene er utformet på ulike måter og kan bestå av skriftlige eller muntlige oppgaver, bilder eller konkrete gjenstander. Innholdet kan gi større eller mindre grad av gjenkjennelse for barnet eller eleven. For eksempel er identifikasjon og gjenkjennelse avhengig av barnet eller elevens erfaringer. Et bilde eller en tekst som kan være veldig gjenkjennelig for noen, kan virke fremmed for andre. Et bilde av en bowlingkule kan for noen være nettopp det, mens det for andre kan gi assosiasjoner til en bombe. Det er da en fordel med dynamisk kartlegging der det er en dialog mellom den som kartlegger og barnet eller eleven, slik at man får rede på hva hun/han tenker.

Validitet

Det er viktig å kjenne til kartleggingsverktøyenes egenskaper når de brukes overfor barn og unge med minoritetsspråklig bakgrunn. Om verktøyet måler det det skal, altså egenskaper knyttet til verktøyenes validitet er sentralt. Hvilket utvalg er brukt i normeringen? Er barn eller unge som ikke har norsk som morsmål, en del av utvalget? Om så, hvor godt representerer en slik undergruppe alle de flerspråklige som eventuelt er målgruppen? Når det gjelder kartlegging av språk- og lese-skriveferdigheter kan det tryggeste (mest valide) være å kartlegge på morsmålet, eventuelt flere språk. Dette kan gjøres av en som behersker barnets eller elevens morsmål, eller gjennom samarbeid med tospråklige lærere eller tospråklige assistenter i skolen eller barnehagen. Om en bruker et verktøy på morsmålet, bør en forsikre seg om at det er brukt en talemåls-variant som barnet eller den unge også bruker.

Noen verktøy åpner for ulike typer informasjon fra flere kilder. Foreldre og tospråklige lærere eller assistenter er relevante kilder til informasjon om barnet eller elevens bakgrunn, utvikling og ferdigheter på morsmålet. Det å involvere ulike typer ferdigheter hos barna eller elevene kan gi et mer helhetlig bilde, også av deres sterke sider.